

POSTANOWIENIE

Dnia 2 lutego 2022 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Kazimierz Klugiewicz

w sprawie **D. K.** i **J. K.**,
oskarżonych z art. 35 ust. 1a ustawy z dnia 21 sierpnia 1997 r.
o ochronie zwierząt (t.j. Dz.U.2020.638),
po rozpoznaniu w Izbie Karnej na posiedzeniu,
w dniu 2 lutego 2022 r.,
skarg obrońców oskarżonych
od wyroku Sądu Okręgowego w S.
z dnia 22 września 2021 r., sygn. akt IV Ka [...],
uchylającego wyrok Sądu Rejonowego w Ś.
z dnia 15 października 2020 r., sygn. akt II K [...],
i przekazującego sprawę do ponownego rozpoznania,
na podstawie art. 539e § 2 k.p.k.,

p o s t a n o w i ł :

- 1. oddalić skargi;**
- 2. obciążyć oskarżonych kosztami postępowania skargowego w częściach równych na nich przypadających.**

UZASADNIENIE

D. K. została oskarżona o to, że w okresie od początku lutego 2018 roku do 10 kwietnia 2018 roku w Ś. będąc odpowiedzialną za organizację i nadzór nad funkcjonowaniem Ogólnopolskiego Towarzystwa Ochrony [...] w W., w tym zatrudnienie kierowników rezerwatów mając wiedzę o braku zatrudnienia takiej

osoby w rejonie rezerwatu [...] z/s w Ś. do obowiązków, którego należało dbanie o dobrostan stada 27 koników polskich przebywających w tym okresie na pastwisku przy ul. [...] w Ś. i braku innej osoby, która w sposób należy sprawowała opiekę nad tym stadem, utrzymywała wymienione zwierzęta w niewłaściwych warunkach bytowych, w tym w stanie rażącego zaniedbania i niechlujstwa, bez opieki kowala i opieki weterynaryjnej, bez odpowiedniego pokarmu i wody przez okres przekraczający minimalne potrzeby właściwe dla gatunku czym doprowadziła do stanu skrajnego wyczerpania wszystkich 27 koników polskich, do skrajnego wychudzenia jedenastu z nich i stanu wyniszczenia trzech z nich, w wyniku czego dwa konie padły, jeden - klacz w wyniku przymusowej eutanazji, drugi z uwagi na stan wyniszczenia

tj. o występki z art. 35 ust 1a ustawy z dnia 31 sierpnia 1997 r. o ochronie zwierząt.

J. K. został oskarżony o to, że w okresie od początku lutego 2018 roku do 10 kwietnia 2018 roku w Ś., sprawując nadzór nad kierownikami rezerwatów Ogólnopolskiego Towarzystwa Ochrony [...] w W., mając wiedzę o braku zatrudnienia takiej osoby w rejonie rezerwatu [...] z/s w Ś. do obowiązków, którego należało dbanie o dobrostan stada 27 koników polskich przebywających w tym okresie na pastwisku przy ul. [...] w Ś. i braku innej osoby, która w sposób należy sprawowała opiekę nad tym stadem, utrzymywał wymienione zwierzęta w niewłaściwych warunkach bytowych, w tym w stanie rażącego zaniedbania i niechlujstwa, bez opieki kowala i opieki weterynaryjnej, bez odpowiedniego pokarmu i wody przez okres przekraczający minimalne potrzeby właściwe dla gatunku czym doprowadził do stanu skrajnego wyczerpania wszystkie 27 koniki polskie, do skrajnego wychudzenia jedenastu z nich i stanu wyniszczenia trzech z nich, w wyniku czego dwa konie padły, jeden - klacz w wyniku przymusowej eutanazji, drugi z uwagi na stan wyniszczenia

tj. o występki z art. 35 ust. 1a ustawy o ochronie zwierząt.

Sąd Rejonowy w Ś. wyrokiem z dnia 15 października 2020 r., sygn. akt II K [...], uniewinnił obu oskarżonych od zarzucanych im czynów.

Od tego orzeczenia apelację na niekorzyść wniósł prokurator, który – podnosząc zarzuty obrazy art. 7 k.p.k. i błędu w ustaleniach faktycznych – wniósł o

jego uchylenie i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi pierwszej instancji

Sąd Okręgowy w S. wyrokiem z dnia 22 września 2021 r., sygn. akt IV Ka [...], uchylił wyrok Sądu pierwszej instancji i przekazał sprawę temu Sądowi do ponownego rozpoznania.

Wyrok Sądu odwoławczego został zaskarżony skargami obrońców oskarżonych.

Obrońca D. K. sformułował następujące zarzuty:

1. rażące naruszenie przepisów postępowania, mające istotny wpływ na treść zaskarżonego wyroku tj. art. 437 § 1 i 2 k.p.k. w zw. z art. 454 k.p.k., polegające na uchyleniu zaskarżonego wyroku Sądu Rejonowego w Ś. z dnia 15 października 2020 r., sygn. akt II K [...], i przekazaniu sprawy do ponownego rozpoznania ze względu na stwierdzenie istnienia przesłanek z art. 454 k.p.k. oraz konieczności ponownego przeprowadzenia przewodu sądowego w całości, podczas gdy w realiach niniejszej sprawy takie przesłanki nie zachodzą,
2. rażące naruszenie przepisów postępowania mające istotny wpływ na treść zaskarżonego wyroku tj. art. 437 k.p.k. w zw. z 454 k.p.k., polegające na przesądzeniu przez Sąd Okręgowy w S. winy oskarżonej D. K., która została uniewinniona w pierwszej instancji, co należy uznać za skazanie oskarżonej przez Sąd drugiej instancji.

Wniósł o uchylenie zaskarżonego wyroku Sądu Okręgowego w S. z dnia 22 września 2021 r., sygn. akt IV Ka [...], i przekazanie sprawy właściwemu sądowi odwoławczemu do ponownego rozpoznania.

Obrońca J. K. podniósł zarzut obrazy przepisów postępowania mającej istotny wpływ na treść zaskarżonego wyroku, a mianowicie art. 437 k.p.k. w zw. z art. 454 k.p.k., polegającą na nieuzasadnionym przyjęciu, że w realiach przedmiotowej sprawy występują przesłanki wskazane w art. 454 k.p.k. oraz, że jest konieczne przeprowadzenie na nowo przewodu sądowego w całości. Wniósł o uchylenie zaskarżonego wyroku w całości i przekazanie sprawy właściwemu sądowi odwoławczemu do ponownego rozpoznania.

Prokurator w odpowiedzi na skargi wniósł o ich oddalenie.

Sąd Najwyższy rozważył, co następuje.

Skargi obrońców nie zasługują na uwzględnienie.

Na wstępie należy zaznaczyć, że zgodnie z art. 437 § 2 zd. II k.p.k., uchylenie orzeczenia i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania może nastąpić wyłącznie w wypadkach wskazanych w art. 439 § 1 k.p.k., art. 454 k.p.k. lub jeśli jest konieczne przeprowadzenie na nowo przewodu w całości. Z powiązania treści tego przepisu z art. 539a § 3 k.p.k., w którym wskazano podstawy skargi, jednoznacznie wynika, że Sąd Najwyższy, rozpoznając skargę na wyrok sądu odwoławczego, ogranicza się do badania, czy w sprawie – na etapie postępowania przed sądem pierwszej lub drugiej instancji – zachodzi tzw. bezwzględna przyczyna odwoławcza albo doszło do uchylenia wyroku mimo braku formalnych przeszkód określonych w art. 454 k.p.k. do wydania wyroku zmieniającego lub też konieczne jest przeprowadzenie w całości przewodu sądowego (*postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 23 stycznia 2019 r., III KS 34/18, Prok.i Pr.-wkł. 2019/7-8/27*). Sąd Najwyższy nie może więc oceniać, czy zaistniały merytoryczne podstawy do wydania określonego rodzaju orzeczenia. Nie jest bowiem władny na podstawie przepisu art. 539a § 1 k.p.k. do oceniania materiału dowodowego przedstawionego w sprawie – rozpoznanie sprawy w tym zakresie należy bowiem do sądów powszechnych. Interwencja Sądu Najwyższego w ten zakres orzekania stanowiłaby naruszenie ich kompetencji do rozpoznania sprawy. Przedmiotem kontroli w tym postępowaniu jest jedynie stwierdzenie, czy uchylając wyrok sądu pierwszej instancji z przekazaniem sprawy do ponownego rozpoznania, sąd odwoławczy kierował się podstawami wydania orzeczenia kasatoryjnego wskazanymi w art. 539a § 3 k.p.k. oraz czy takie rozstrzygnięcie było w konkretnej sprawie konieczne (*postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 5 lipca 2018 r., V KS 15/18, LEX nr 2515959; zob. też: postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 2 grudnia 2020 r., II KS 16/20, LEX nr 3093484; postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 7 maja 2020 r., I KS 8/20, LEX nr 3177866*). Co do zasady nie jest też rolą Sądu Najwyższego w postępowaniu prowadzonym na podstawie przepisów Rozdz. 55a Kodeksu postępowania karnego analizować pod względem merytorycznym jakość weryfikacji oceny materiału dowodowego w perspektywie szczegółowych zagadnień akcentowanych na tej płaszczyźnie przez obrońcę

oskarżonego. Przeciwnie stanowisko pozostawałoby w sprzeczności z podstawami skargi, określonymi w art. 539a § 3 k.p.k. oraz *ratio legis* tej instytucji.

Niemniej jednak uprawnione jest wskazywanie na istnienie podstaw do wydania wyroku kasatoryjnego w kontekście uzasadnienia wyroku Sądu odwoławczego, co jest istotne dla rozpoznania pierwszego zarzutu skargi obrońcy D. K.. Autor tej skargi całkowicie rozmija się z jednoznacznością w swej wymowie treścią części motywacyjnej wyroku twierdząc, że „analiza uzasadnienia wyroku Sądu Okręgowego w S. nakazuje przyjąć, że niewiadomym jest, jakich konkretnie naruszeń i uchybień przy ocenie dowodów dopuścił się Sąd pierwszej instancji, bowiem poza ogólnikowym wskazaniem, że Sąd pierwszej instancji ocenił dowody w sposób sprzeczny z zasadami doświadczenia życiowego i logiki, nie wskazał, na czym konkretnie ta błędna ocena dowodów przez Sąd pierwszej instancji polegała” (s. 4-5 skargi). Lektura rozważań Sądu odwoławczego prowadzi tymczasem do diametralnie odmiennego wniosku. Sąd Okręgowy w S. bardzo rzetelnie, z wyjątkową wręcz drobiazgowością zweryfikował bowiem ocenę dowodów przeprowadzoną przez Sąd pierwszej instancji, wykazując błędy Sądu *meriti* co do szeregu poszczególnych dowodów (*de facto* niemal całego materiału dowodowego), których istotność i skala, doprowadziły Sąd odwoławczy do przekonania o winie oskarżonej oraz J. K..

Trzeba ponadto zauważyć, że istota pierwszego zarzutu, tj. kwestionowanie podstawy do wydania wyroku kasatoryjnego pozostaje w sprzeczności z drugim zarzutem, w którym sam obrońca przyznaje fakt podstaw zastosowania przez Sąd *ad quem* art. 454 § 1 k.p.k. a jego argumentacja nie przystaje do wskazywanej również i w tym zarzucie obrazy art. 437 k.p.k. w zw. z art. 454 k.p.k. Autor skargi wyraża bowiem pogląd, że Sąd drugiej instancji przesądził winę oskarżonej i skazał ją w postępowaniu instancyjnym. Takie stanowisko jest oczywiście błędne w świetle obowiązującego modelu postępowania apelacyjnego oraz reguły *ne peius*, stanowiącej jedną z podstaw uchylenia wyroku sądu pierwszej instancji. W literaturze i orzecznictwie wskazuje się, że „w przypadku zaistnienia podstawy do uchylenia wyroku określonej w art. 454 § 1 i przekazania sprawy do ponownego rozpoznania (art. 437 § 2 zdanie drugie) sąd odwoławczy powinien w uzasadnieniu wyroku wyraźnie wskazać (art. 457 § 3), że w jego ocenie istnieją podstawy do

skazania” (D. Świecki, w: *Kodeks postępowania karnego. Tom II. Komentarz aktualizowany*, red. D. Świecki, Lex/el. 2022, teza 13 do art. 454 k.p.k.; por. postanowienie SN z 11 kwietnia 2018 r., IV KS 7/18, LEX nr 2499850). Oczywiście jest przy tym, że – wbrew temu, co sugeruje autor skargi (s. 5) – sąd pierwszej instancji przy ponownym rozpoznaniu sprawy będzie uprawniony do dokonania własnej oceny dowodów. Zgodnie bowiem z art. 442 § 3 k.p.k. zapatrywania prawne i wskazania sądu odwoławczego co do dalszego postępowania są wprawdzie wiążące dla sądu, któremu sprawę przekazano do ponownego rozpoznania, jednakże wskazania te nie mogą dotyczyć sposobu oceny poszczególnych dowodów, a jedynie mogą odnosić się do dowodów i innych czynności, które powinny być przeprowadzone lub okoliczności, które należy wyjaśnić.

Odnosząc się do skargi obrońcy J. K. należy stwierdzić, że argumentacja wyrażona w jej uzasadnieniu nie przystaje do istoty podniesionego zarzutu, lecz odnosi się do występującego w przekonaniu obrońcy oskarżonego naruszenia zasady dwuinstancyjności oraz prawa do obrony poprzez wyrażenie przez Sąd odwoławczy kategorię poglądu co do winy J. K. i wypowiedzenie się co do oceny dowodów w sposób naruszający art. 442 § 3 k.p.k. *in fine*. Jak już zaznaczono w kontekście drugiego zarzutu skargi obrońcy D. K., taki pogląd Sądu odwoławczego był wręcz konieczny dla zaktualizowania się w realiach procesowych sprawy reguły *ne peius*, co stanowiło postawę do uchylecia wyroku Sądu pierwszej instancji. Raz jeszcze należy podkreślić, że weryfikacja oceny dowodów Sądu drugiej instancji i wyrażone w tym kontekście stanowisko co do poszczególnych dowodów nie jest wiążące dla Sądu *meriti*, który będzie ponownie rozpoznawał sprawę. Wiążące są natomiast wskazania dotyczące płaszczyzny formalnej, wskazane w pkt. 5.3.2. uzasadnienia wyroku tj. powinność respektowania zasady swobodnej oceny dowodów oraz zbadania stopnia winy i społecznej szkodliwości czynów oskarżonych, co przecież będzie się aktualizować dopiero w przypadku poczynienia odpowiednich ustaleń faktycznych i stwierdzenia na ich podstawie, że D. K. i J. K. wyczerpali znamiona czynu zabronionego określonego w art. 35 ust. 1a ustawy o ochronie zwierząt.

Z tych względów, wobec niestwierdzenia okoliczności, o których mowa w art. 439 § 1 k.p.k., Sąd Najwyższy orzekł jak w postanowieniu. O kosztach sądowych postępowania skargowego rozstrzygnięto na podstawie art. 636 § 1 k.p.k. w zw. z art. 633 k.p.k. oraz art. 539f k.p.k. w zw. z art. 527 § 1 k.p.k.